

Sıra No 66 ya ilâve

Kazanç vergisi hakkında 1/173 numaralı kanun lâyihası ve Adliye ve Dahiliye encümenlerinden mürekkep Muhtelit encümen mazbatası

Adliye ve Dhiliye encümenlerinden mürekkep Muhtelit encümen mazbatası

T. B. M. M.

Ad. ve Da. En. mürekkep Muhtelit encümen

14 - III - 1934

Karar No. 2

Esas No. 1/173

Maliye vekili Fuat Beyefendinin huzurile bir defa daha tetkikine müsaade buyurulan kazanç kanunu lâyihasını bazı tadilat ile ve bu tadilatı gösteren ikinci bir mazbata ile birlikte Umumî Heyete takdim ediyoruz.

Yapılan tadilat sırasile şunlardan ibarettir:

1 - Üçüncü maddenin başlangıç fıkrası maksadı daha iyi ifade eden şu şekle konmuştur: (Aşağıda yazılı işler ve teşebbüslerle şahıslar bu vergiden müstesnadırlar).

2 - Sekizinci maddenin (8) inci fıkrasının sonlarına gelen ve iki çizgi arasında bulunan (Eğer işleri yalnız bu taahhütten ibaret ise) ibaresi; (Taahhütten ibaret değilse beyanname vermeğe mecburdurlar) gibi bir manayı ifade etmekte olmasına mebni bu iltibastan zihinleri kurtarmak için iki had arasında hâcet kalmaksızın (bu taahhütlerinden dolayı) ibaresi konmuştur.

3 - 11 inci maddenin son satırındaki blâncoların kelimesinden sonra unutulmuş olan (nasıl ve) kelime ve harflerinin ilâvesi iktiza etmiştir.

4 - 19 uncu maddenin birinci satırındaki (üçte bir) ibaresi, (yarısı) haline konmuştur.

5 - 34 üncü maddede yazılı bazı mükelleflerin vergi nisbetleri ve tertip sıraları da değiştirilmiştir.

6 - 38 inci maddede de, bileümle hizmet erbabı istihkaklarının yüzde beşi nisbetinde vergiye tâbi tutulmuşlardır. Halbuki, lâyihamın Meclise tevdi tarihinden bu güne kadar geçen zaman arasında malî vaziyet te bütçe aleyhine bir vaziyet tahaddüs etmiş olmasına ve mevcuttan fedakârlık edilmesine hâlen imkân görülmemiş olmasına mebni, elyevm tatbik edilmekte olan vergi nisbetlerinin aynen muhafazası kararlaştırılmış ve 38 inci madde o esas dahilinde yeniden tanzim edilmiştir.

Umumî Heyete arzedilmek üzere Yüksek Reisliğe takdim olunur.

Ad. ve Da. Muhtelit En. Rs.	M. M.	Kâ.	Aza	Aza	Aza	Aza
Çorum	Manisa	Trabzon	Antalya	Edirne	Edirne	Trabzon
Münir	Refik Şevket	Raif	Haydar	Şeref	Hasan Hayri	Fatin
Aza	Aza	Aza	Aza	Aza	Aza	Aza
Kayseri	Kocaeli	Antalya	Antalya	Giresun	Konya	Çanakkale
S. Sırrı	Salâhattin	Numan	Rasih	A. Münir	S. Sırrı	Şükrü
						Balıkesir
						Vasfi

ADLİYE, DAHİLİYE ENCÜMENLERİNDEN MÜREK- KEP MUHTELİT ENCÜMNİN TADİLİ

Istisnalar

MADDE 3 — Aşağıdaki yazılı işler ve teşebbüslerle şahıslar bu vergiden müstesnadırlar :

1) Siyasî fırkaların, hususî kanunlarla teşekkül etmiş umumî müesseselerin ve menafii umumiyyeye hadim veya meslekî cemiyetlerin diihuliye ve aidatı ve bunlara yapılan teberrular ve müsamereleleri hasilâtı,

2) Esas mukavelenamelerine göre sermayesi üzerine kazanç dağıtmayan kooperatif şirketler,

3) İştigal mevzuları yalnız sahip oldukları gayrimenkulleri kiraya vermekten ibaret olan şahıslar,

4) Yalnız azasına ikrazatta bulunan tasarruf sandıkları,

5) Bizzat işlettikleri madenlerden istihsalâtta bulunan hakikî ve hükmi şahıslar ve bunların istihsal sahası içindeki satışları veya bu saha dışında depo tesis etmeksizin yazıhanelerinde yapmış oldukları satışlar ve muhasıran ecnebi memleketlere ihracatta bulunmak üzere iskele ve istasyonlarda tesis ettikleri depolar; teşviki sanayi kanunundan istifade eden fabrikaların, fabrika sahası dışında fabrikaların yalnız muamelelerini çevirmek ve mağaza açmaksızın satış yapmak veya nümune göstermek üzere açtıkları yazıhaneler,

6) Mahallî hükûmetin müsaadesile millî ve beynelmilel mahiyette açılan meşherler, panayırlar, sergiler ve bunlardan temin olunan kazançlar (bu gibi mahallerde satış yapanlar hakkındaki istisnaiyet üç ay için muteberdir), (Ecnebi tebaanın bu haktan istifadesi mensup oldukları Devletle Türkiye arasında mütekabilyet esası cari olmasına bağlıdır),

7) İşçi kullanmaksızın kendine veya başkalarına ait malzeme-yi bizzat veya ailesi efradile birlikte el ve ayakla veya bedenî kuvvetle işler makina ve tezgâhlarda, çalışan ev sanatları erbabı ve birlikte oturan ailesi efradı,

8) Makina ile işlemeyen köy değirmenleri,

9) Çiftçilerin, kendi mahsullerini ve hayvanlarını ve bunlardan çıkardıkları maddeleri dükkân açmaksızın satmaları ve bunların istihsal ve nakil vasıtaları, ambar ve depoları (Aveılar, balıkçı-lar bu hükümdedir),

10) Bağcılar, bahçivanlar, ziraat işlerinde ve bahçelerde çalışan işçilerle makinistleri ve balıkçı tayfaları, çobanlar ve ev hizmetçileri,

11) Nüfusu beş binden aşağı olan yerlerde sanat icra eden ebeler, hastabakıcılar, eczacılar ve nüfusu on binden aşağı olup iskele ve istasyon olmayan yerlerdeki doktorlar ve diğ tabipleri,

12) 18 yaşını bitirmeyenler veya 65 yaşını bitirenlerden sermayesiz veya sermayesinden ziyade bedenî kuvvet ile çalışanlarla bu iki yaş arasında olupta meflûç veya iki gözü kör veya el ve ayağının ikisinden veya birinden mahrum işçiler ve seyyar satıcılar ve bu suretle malûl resmî ve hususî müstahdemler ve mütekahterler,

13) Nüfusu beş binden aşağı olan yerlerde yenilecek, içilecek veya yakılacak maddeleri elde, sırtta veya başta satan seyyar satıcılarla, bu gibi maddeleri hayvanla veya hayvanla çekilen arabalarile köyünden getirerek şehir ve kasabada veya başka bir köyde dükkân açmaksızın satan köylüler,

14) Hususî akıl ve frengi hastaneleri ve verem sanatoryolarile Maarif vekâletinin resmî tedris programlarını ve talimatnamelerini aynen kabul eyleyen hususî ilk ve orta tedrisat mektepleri ve liseler ve meslek mektepleri,

15) Kitap, risale, makale, tefrika, forma, nota ve resim halinde telif ve tercüme yapanlar (Bu işlerden dolayı bir müessesenin daimî memur ve müstahdemi olmamak şartile),

16) Aylık istihkakları veya kazançları yirmi lirayı veya gündelik kazançları veya istihkakları 75 kuruşu tecavüz etmeyen memur, müstahdem ve işçilerle ayda 75 lirayı tecavüz etmeyen maaş ve ücretlerin yirmi lirası (İstisnanın tatbikında maaş ve ücret miktarı ne olursa olsun her türlü vergi ayrıldıktan sonra istihkak sahibinin eline geçecek paranın yirmi liradan aşağı düşmemesi şarttır),

Tahsisatile beraber elli lira ve ondan aşağı olan tekaüt, malûliyet, yetim ve dul maaşları,

17) Harcırahlar, zarurî masraflar ile ikamet ve seyahat yevmiyeleri, tedavi ve ölüm yardımları, umumî ve mülhak ve hususî bütçelerden verilen mesken bedelleri,

18) Ölüm veya bedenî arızalar ve malûliyetler üzerine verilen tazminat, ikramiye ve para mükâfatları ve askerî malûllere verilen terfiî zamları, yangın, hayat ve malûliyet sigorta tazminatları ile yemek ve hayvan yem bedelleri ve bu mahiyetteki tediyeler,

Her nevi atış, uçuş, dalış, yarış, güreş, koşu, ve spor, müsabaka ve teşvik, ikramiyeleri ve mükâfatları,

19) Devletler arasında cari teamüllere ve hukuku düvel kaidelerine göre sefirler, mümessiller ve konsoloslarla maiyetlerinde çalışan memurlar ve müstahdemler, (Mütekabiliyet şartile ve bu sıfatlarından dolayı),

20) Her türlü tahvilât ve Hazine bonoları ve bankalardaki adi mevduat ve tasarruf ve kumbara faiz ve ikramiyeleri,

21) Hususî kanunlara veya Devletle aktolunan mukavelelere istinaden temettü ve kazanç vergilerinden istisnaiyeti kabul edilmiş olanlar.

MADDE 8 — Aşağıda yazılı işler, istisnaî muameleye tâbidir:

1 - Umumî, mülhak ve hususî bütçeli daire ve müesseselere, bankalara, sermayesinin en az yarısı Devlete ait olan müesseselere, menaffi umumiyeye hadim cemiyetlere ve imtiyazlı şirketlere karşı taahhüdatta bulunan müteahhitler ve mültezimler ile bu müteahhit ve mültezimlere karşı derece derece taahhütlerde bulunanlar ve doğrudan doğruya taahhütlere giren ecnebi şirketler ve fertler bu taahhütlerden dolayı beyanname vermezler.

Yukarıdaki müesseseler ve müteahhit ve mültezimler, taahhüdün yapıldığı tarihten itibaren bir ay içinde keyfiyeti alâkalı

İstisnaî muameleler

1 - Müteahhitler ve mültezimler

2 - Ecnebi nakil müesseseleri şube ve acentaları

3 - Damga pulu ve kıymetli evrak satanlar

lar

varidat dairesine yazı ile bildirmeğe mecburdurlar,

2 - Beynelmîlel ecnebi ve transit nakliye kumpanyaları şube ve acentalarının Türkiyede veya Türkiyeye ait olarak Türkiye dışında yaptıkları muameleler dolayısıyla bir ay zarfında yolcu ve eşya nakliyatı için aldıkları para ile üçüncü şahıs makamındaki diğer kumpanyalar hesabına aldıkları paralardan uhdelerinde kalan komisyon veya ücret miktarlarını, ertesi ayın nihayet on beşinci günü akşamına kadar bir bordro ile alâkalı varidat dairesine bildirmeleri mecburidir,

Bu müddet, dış işleri için lüzumuna göre dört ayı geçmemek üzere Maliye vekâleti tarafından uzatılabilir.

3 - Damga pulu ve kıymetli evrak satıcılarının vergileri-beyyeleri üzerinden hesap edilir.

Muhtelif teşebbüs
ve şubelere ait be-
yannameler

MADDE 10 — Aynı mükellef yekdiğerile memzucen idare ettiği muhtelif teşebbüsleri için bir, yekdiğerinden ayrı olarak idare ettiği teşebbüsler için de ayrı ayrı beyanname vermek mecburiyetindedir.

Bir veya muhtelif mahalde bulunan şubeler için ayrı ayrı beyanname verilir. Yazıhane, depo, imalâthane şube sayılmaz.

Şubelerin yıllık hesaplarını ve blânçolarını bir merkezde toplayan teşebbüs erbabı ve müessesese yalnız bir beyanname tanzim ile bunu bütün muamelelerinin toplandığı mahallin varidat idaresine verebilirler. Bu takdirde şubeler, kazanç beyannamelerinin, bağlı oldukları müesseselerin idare merkezi tarafından verileceği hakkında bir ihbarname tanzim ve merkezlerine gönderdikleri hesap hulâsalarının suretini bu ihbarnameye bağlayarak buldukları mahallin varidat dairesine, vaktinde, makbuz mukabilinde vermeğe mecburdurlar.

Hesaplarını merkezlerinde toplayan bu gibi şubeler yalnız (Kazanç muamele defteri) tutmakla iktifa edebilirler).

Beyannameleri şekli

MADDE 11 — Kazanç beyannamelerinde, ticaret unvanları, ticaret odasınınca kayıtlı sınıflar, ticaret mahalli, ikametgâh, işgalin nevi, gayrisafi kazancın yekûnu, gayrisafi kazançtan tenzili iktiza eden rakamlar gösterilir.

Gayrisafi kazanç yekûnundan indirilmesi caiz miktarlar çıkarıldıktan sonra kalanı mükellefin vergiye tâbi kazancı sayılır.

Altıncı maddenin (1) ve (2) nci fıkrası ile 7 nci maddenin (1) numaralı fıkrasında yazılı mükellefler, beyannamelerile birlikte blânçolarile kâr ve zarar hesap cetvellerini vermeğe mecburdurlar.

Altıncı maddenin üçüncü fıkrasında yazılı müesseselere ait beyanname ve blânçoların nasıl ve ne zaman verileceği Maliye vekâletince tayin olunur.

Serbest meslek erbabı

MADDE 19 — Serbest meslek erbabı işgal eyledikleri yazıhane, idarehane ve muayenehanelerinin gayrisafi iratları üzerinden vergiye tâbidirler.

Serbest meslek erbabından evlerinin bir kısmını idarehane, muayenehane, yazıhane ittihaz edenler veyahut muayyen yeri ol-

maksızın çalışanların ikametlerine ait olan binanın veya apartıman dairesinin gayrisafi iradının yarısı bu mükelleflerin vergilerinin hesabında matrah olur.

MADDE 34 — İşgal ettikleri gayrimenkullerin gayrisafi iratları üzerinden vergiye tâbi tutulan mükelleflerden :

gayrisafi irat üzerinden

A) Kayıkhane, ahır, arabalık, garaj, depo, ardiye, açık veya kapalı kömür ve odun depoları işletenlerle çanak, çömlek, tuğla ve kiremit satanlar, munhasıran pişiricilikle meşgul fırıncılar, hasırcılar, mutafılar, nalıncılar ve muafiyetler haricinde kalan köy değirmenleri, gayrisafi iratlarının % 20 si,

B) Kasaplar, perakende satış yapan bakkallar, sebzeciler, meyvacılar, oduncu ve kömürcü, attar, kahveci, aşçı, tenekeci, camcı, nalbant, kalaycı, kolacı, tamirci, çiçekçi, balıkçı, müskirat bayileri, umumî hamamları işletenler, arzuhalıcılar, ziraat aletleri yapanlar ve satanlar, gayrisafi iratlarının % 25 i,

C) Çanak, çömlek, tuğla, kiremit yapanlar, mozayik ve karosman ve mümasilini yapan imalâthanelerle taşçılar, kiremitçiler, köy ve kasaba hanları, deniz hamamları, banyolar, içerlerinde alkollü içki satılmayan pastahaneler, içkisiz ve çalgısız lokantalar, terzi, fırıncı, çilingir, doğramacı, demirci, bakırcı, heykeltıraş ve ressam, ilâncılar, tabelacılar, kitap nasirleri, gazeteciler, çinkoğraf, hakkâk, saatçi, mühürcü, hattat, muakkipler, takibi mesalih idarehaneleri, hizmetçi ve amele tedarik eden idarehane ve iş evleri ve mobilye kiralyanlar, boyacılar, ipçiler, çuvalcılar, tatlıcılar, helvacılar gayrisafi iratlarının % 30 u,

Ç) Oteller, şehirdeki hanlar, pansiyonlar, içerisinde alkollü içki kullanılmayan gazinolar, kahvehaneler, çayhaneler, fotoğrafçılar, kitapçılar, berberler, demir ve bakır mamulâtı satanlar, mağaza ve yazıhane sahibi emanetçiler, nakliyeciler, simsarlar, tellallar ve 7 inci madde haricinde kalan komusyoncular ve mevaddı müsteile satanlar gayrisafi iratlarının % 35 i,

D) Fabrika, matbaa, tamirhane, sabunhane, tabakhane, av derisi işleyenler, otomobil kamyon ve sair nakil vasıtaları, mobilya, halı, dokuma, örme, meşrubat ve mekûlât imalâthanelerile sair bütün imalâthaneler ve inşaat levazımı satanlar gayrisafi iratlarının % 40 ı,

E) Toptancılar, kantariye eşyası satanlar, idarehane sahibi kabzımallar, manifaturacılar, tühafiyeciler, kırtasiyeciler, tüccar terziler, zücaciye satanlar, hırdavatçılar, kuyumcular, hazır elbiseciler, şapkaçılar, musiki aletleri satanlar, itriyatçılar, halı, kürk, mobilya ve bunlara mümasil her nevi emtia ve eşya satanlar, şeyahat ve spor levazımı, esliha, gözlük, dürbin, fotoğraf sinema ve dikiş makinatları ve emsali eşya ve maddeleri satanlar, oyuncakçılar, içinde alkollü içki kullanılmayan kır bahçeleri, çalgılı mahaller ve lokantalar gayrisafi iratlarının % 45 i,

F) Ezacılar % 60,

G) Tiyatrolar, içkili pastahaneler ve içkili lokanta ve büfeler gayrisafi iratlarının % 75,

H) İdarehanelerinde, muayenehanelerinde ve evlerinde sanat ve mesleklerini yapan dışçiler, dava vekilleri, mimarlar, kimya-

gerler, baytarlar ve bu gibi ilmî ve meslekî ihtisasları ile kazanç temin eden diğer serbest meslek erbabı %80

I) Sinemalar, dans yerleri, meyhaneler, birahaneler, içkili, çalgılı gazinolar ve lokantalar gayrisafi iratlarının % 90,

I) İdarehane ve yazıhanelerinde veya evlerinde sanat ve mesleklerini yapan doktorlar, avukatlar, mühendisler, müşavirler ve mütehassıslar, altın ve zikiymet mücevherat satanlar, antikacılar, ve yedinci madde haricinde kalan sarraflar gayrisafi iratlarının % 100 ü,

J) Bar ve umumhaneler gayrisafi iratlarının % 130 u Nisbetinde vergiye tâbi tutulurlar.

Hizmet erbabı

MADDE 38 — Hizmet erbabının vergileri:

1 - Umumî ve mülhak ve hususî bütçelerle idare edilen daire ve müesseselerden yapılan tediyelerde:

100 liraya kadar	% 5
101 - 200 liraya kadar kısım için	% 6
201 - 300 » » » »	% 7
301 - 400 » » » »	% 8
401 - liradan yukarısı için	% 9

II - Yukarıdaki fıkrada yazılı daire ve müesseseler haricinde kalan bilûmum hakikî ve hükmî şahıslar nezdinde çalışanlara yapılan tediyelerde :

100 liraya kadar	% 7
100 liradan yukarısı için	% 9

nisbetleri üzerinden hesap olunur.

Muhtelif tediyelerde vergi nisbeti, her tedavi miktarı ayrı ayrı nazarı dikkate alınmak suretile tayin olunur.

Muhtelif cihetlerden alınan para yekûnu 75 lirayı geçmeyenlerin istihkaklarından yalnız 20 lirası vergiden muaf tutulur.

Umumî, mülhak ve hususî bütçelerle idare edilen daire ve müesseseler de tekaüt maaşı alanlardan gerek bu daire ve müesseselerde, gerek bunlar haricinde kalan bilûmum hakikî ve hükmî şahıslar nezdinde çalışanların tekaüt istihkakları ile diğer istihkakları muafiyet hükmünün tatbikında ayrı ayrı nazarı itibare alınır.

İkramiye, huzur hakları, temettü ve emsali gibi mukannen olmayan istihkakların yekûnu üzerinden vergi hesap olunur.

